



ARIANY

Revista de l'Associació
Cultural Ariany.
Gener - Febrer 1.993.
N. 183 PVP.:300 Ptes.

100 ANYS
DE
MIRÓ
ILLES BALEARS



FESTES
DE
SANT ANTONI ABAT

ARIANY, 1993.

Portada del programa de les festes de Sant Antoni d'enguany.

Reis 1993

Carnaval 1993

NAIXEMENTS

Dia 4 de Febrer va néixer en Joan Tous Esteva, fill d'en Joan i de na Catalina.

Enhorabona!



CASAMENTS

Dia 20 de Febrer es varen casar en Sebastià Ramis Riera amb na Francisca Maria Caldentey Vanrrell.

Enhorabona!

Nota: Les persones que estiguin interessades en que es publiqui alguna fotografia, l'han de fer arribar a la redacció de la revista.

Com ja és costum dia 5 de gener els Reis passaren per Ariany per adorar al Nin Jesús i fer entrega dels regals a nins i nines i no tan nins, del nostre poble.

L'acte va tenir lloc a l'església, a on després de la missa arribaren els tres màgics i juntament amb els pastorets adoraren el Nadó, acte seguit feren entrega dels regals, l'organització va córrer a càrrec dels Quintos.

Contenedor

Fa unes setmanes que s'ha instal·lat a s'aljub de sa Plaça un contenidor per tirar-hi només vidre, hem d'aplaudir aquesta iniciativa, ja que el vidre és un material reciclable, també volem fer una crida que si teniu botelles de vidre no les poseu dins sa "basura" de cada dia, millor que les dugeu a n'es contenidor, encara que sigui un poc de molèstia, tots hi surtirem guanyant!

El darrer dissabte de carnaval es varen fer a Ariany dos balls de carnaval, un esteia organitzat per sa tercera edat i el feren a n'es Local; l'altre esteia organitzat per es Quintos i el feren a Ca Ses Monges, tant un com l'altre varen esser un èxit de participació.

El darrer dia de Carnaval foren ets allots de s'escola que feren una "Rua" per es carrers des poble, va esser una llàstima que el temps no acompanyàs.

ANAGRAMA COMMEMORATIU DE L'ANY MIRÓ 1993

Enguany es compleixen 100 anys del naixement del pintor Joan Miró i per aquest motiu l'any 1993 és l'any Mironià, per tal cosa s'ha dissenyat un anagrama que ara vos presentam i que tot l'any publicarem a cada número de sa revista, tal com ens ho ha suggerit la Conselleria de Cultura.

DEFUNCIÓ DE MIQUEL MARQUÈS COLL

El passat mes de desembre va morir Miquel Marquès i Coll, de Sóller, que era president d'honor de l'Assoçiació de la Premsa Forana. Descansi en pau.

PREMIS DE LA PREMSA FORANA '92

Els premis de la Premsa Forana del 1992, que estan subvencionats per «Sa Nostra», es varen atorgar de la següent manera:

- Premi Llevant (informació, entrevistes i reportatges) a Pere Josep Calafat i Vich, de «Coanegre» de Santa Maria.
- Premi Migjorn (investigació històrica) a Francesc Canuto Bauzà, de «Mel i Sucre» de Sant Joan.
- Premi Ponent (opinió) a Miquel Cardell Santandreu, de «Llucmajor de pinte en ample».
- Premi Tramuntana (fotografia) al conjunt de corbetes de la revista «Ressò» de Campos.
- Premi d'Ordenació i Catalogació de l'Hemeroteca, a Rafel Bordoy Pomar, de la revista «Santa Margalida».

A proposta de la revista «Artà», es va entregar una menció honorífica a Llorenç Terrassa «Es Porqueret de sa Pellissa».

100 ANYS DE MIRO

ILLES BALEARS

Pluviòmetre

GENER

No va ploure gens.

FEBRER

Dia 4.... 2 l.

Dia 5.... 5 l.

Dia 8....16 l.

Dia 12... 6 l.

Dia 13...21 l.

Dia 14... 2 l.

Dia 17... 2 l.

Dia 22... 5 l.

Dia 24... 2 l.

Dia 28... 2 l.

Total....63 l.

Any 1990...620 l.

Any 1991...629 l.

Any 1992...538 l.

ARIANY

Revista Local Independent

Plaça de sa Creu, 2

07529 Ariany

Teléf.: 56 12 87

D.L.: PM 207-1971

Edita:

Associació Cultural Ariany

Grup de Redacció:

Gabriel Frontera Mestre

Jaume Taberner Ribot

Catalina Pont Julià

Tomeu Bauçà Frontera

Margalida Taberner Ribot

Joan Molines Julià

Dibuixos:

Jaume Capó Sansó

Imprimeix:

Apòstol y Civilizador

* * * * *

Els articles, cartes i comunicats publicats en aquesta revista sols expresen l'opinió dels seus autors.

"UN HOME QUE HA FET PAÍS"

El passat 4 de febrer va morir a Palma en Josep Maria Llompart, a l'edat de 67 anys.

Amb Llompart desapareix un dels millors poetes que ha donat la nostra terra en aquest segle, però també un dels intel·lectuals més lúcids, abrandats i compromesos amb la nostra cultura.

Sigui el nostre homenatge la reproducció d'uns quants poemes seus.

CAMÍ FLORIT

Llevamà, card, fonollassa,
rosella, cascall, lletsó,
vinagrella, corritjola,
ginestra, aritja, fonoll,
passionera, cugula,
mare-selva, safrà bord,
floravia, canyaferia,
baladre, argelaga, albó,
falguera, olivarda, estepa,
clavell de moro, coscoll,
heura, contell, englantina,
vidalba, murta, maimó,
cama roja, campaneta,
ravenissa, bruc, guixó
(i en l'aire color de vauma
l'esgarrifança d'un poll).

"UN HOME QUE HA FET PAÍS" GRÀCIES, LLOMPART.



HIVERN

Morir, senzillament, —morir-nos—
aquest hivern tan prim, de plomes d'àngel
a les set de capvespre, quan els vidres
es tornen de vellut, quan la campana
dolcíssima de l'ombra
repica antics perfums de llenya seca
i enamora, pel Born, els blaus fantasmes.
Oh, morir-nos així,
tan delicadament
perfectes. Plorarien
per nosaltres, potser, neules estranyes,
betlems de sucre candi, alcoves buides.

Mira els petits records,
infants vellíssims, al voltant de la llar.
Saps que hi ha un pam de neu a les paraules?
Mira-la aquí devora
correcta i ben a punt, com de per riure,
aquesta
petita cosa, humil, sense importància,
això tan simple, tan sabut; la mort.

GRÀCIES, LLOMPART. --3--

ELS DIUMENGES A LA TARDA REBÍEM VISITES

Deixaven els abrics al penja-robes
com qui hi deixa la pell de la mort pròpia,
esquifidament quotidiana.
Ben lligada la màscara —la persona
tràgica— sembraven la llavor
de la conversa fonogràfica
dins l'aire de paper
de la sal.

El disc, un xic ratllat, s'entrebancava
adesiara. S'obrien els badalls;
els ventalls
es tancaven.
Hi havia l'oncle, la tia, les cosines
col·legiales.
La llum de l'horabaixa
menjades d'arnes.
Jo, en un racó, tot sol, sense fitar
ullades de la mort, jugava
amb els soldats de plom.

PRIMAVERA

Eres tu el camp, o el camp enamoraves?
Coneixies l'abril i ja et somreia
un dimoni boiet a flor de galta.

Venies
per un caminet ros de mitja tarda.
Flames del vent cremaven blaus domassos
d'aigua de mar, em duïes
un paner d'ametllons, copinyes, nacres,
i tenies la veu color de rosa.

Temps era temps, amor, temps era temps!
Parlàvem... Jo no sé de què parlàvem;
d'exàmens de llatí, o per ventura
d'un llibre de poemes. El crepuscle
se'ns moria a les mans com un fresquíssim papalló
virolat. Cavalls de l'ombra
la sang ens galopaven.

Temps era temps, amor, temps era temps!

Dissabte de capvespre, sense escola.
Qui recorda?... Qui sap?... Mira la pluja.

Dia 17 de Gener, es celebra una de les festes de més tradició dins el nostre poble d'Ariany, la de Sant Antoni, i enguany el bon temps va acompanyar.

La festa ja va començar el vespre abans amb els foguerons, la sobrassada torrada, coca, bunyols i bon vi, tampoc hi va mancar el ball. La participació d'aquest any va esser molta, ja que varen esser nou els foguerons que es varen cremar al llarg de la vetllada, començant per el de la Tercera Edat, tal vegada un dels més concorrits, i sense desmerèixer els altres, que no quedaren darrera.

Ja el dia de Sant Antoni, com es costum, a la sortida de l'ofici tengué lloc la recollida de joies, per Sant Antoni i el dimoni, per a les tres i mitja de l'horabaixa seguir amb les beneïdes i la desfilada de carrosses amb honor al Sant, que per cert no varen esser moltes.

Tampoc podia faltar la rifa de la porcelleta i que l'assortada d'aquest any va esser na Francisca Frontera "Tovella".

Els premis de les carrosses varen quedar de la següent manera:

- Primer premi: "Sa Balança"
- Segon premi: "S'helicòpter"
- Tercer premi: "Economia submergida"
- Quart premi: "Llepolies"
- Cinquè premi: "Quintos"

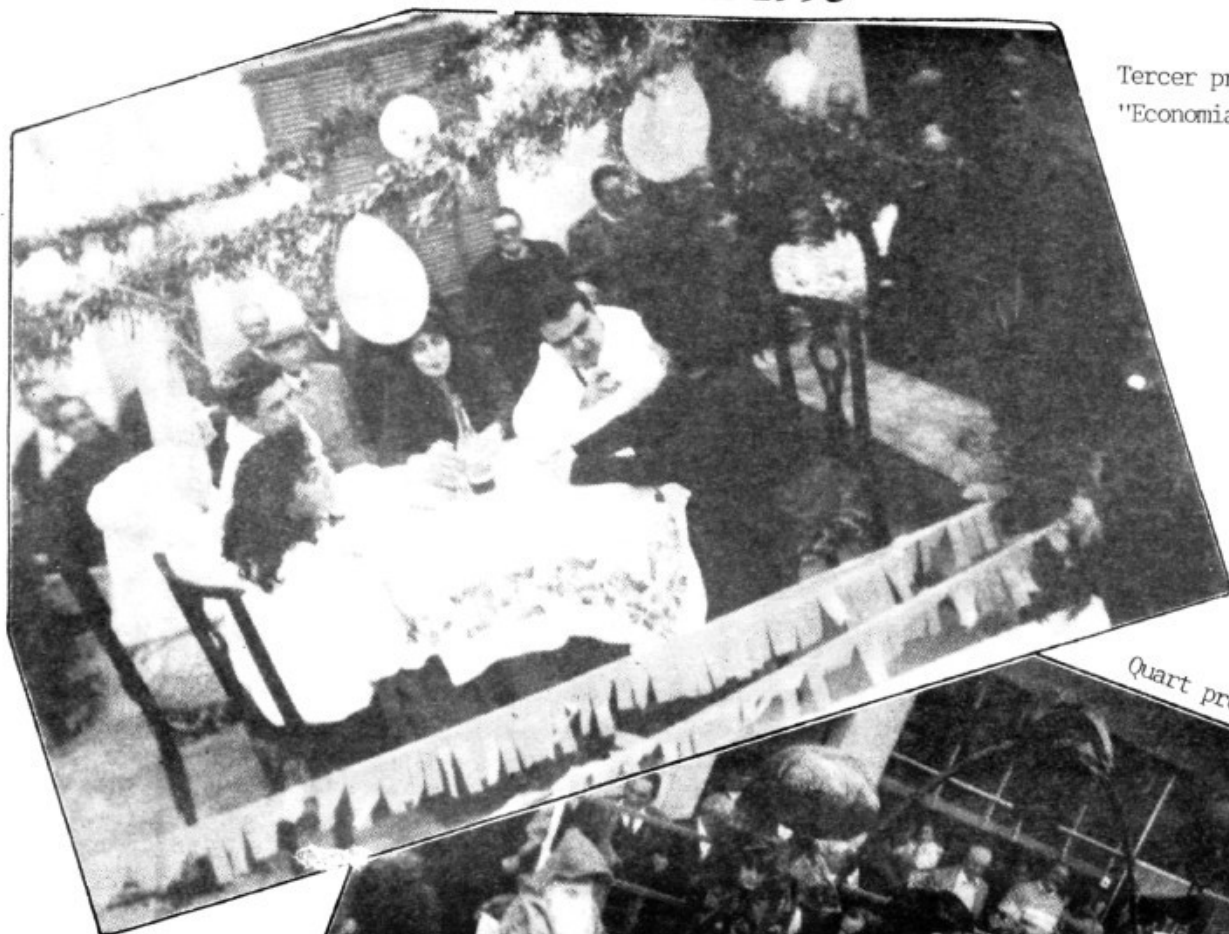
Catalina Pont Julià.



Primer premi:
"Sa Balança"



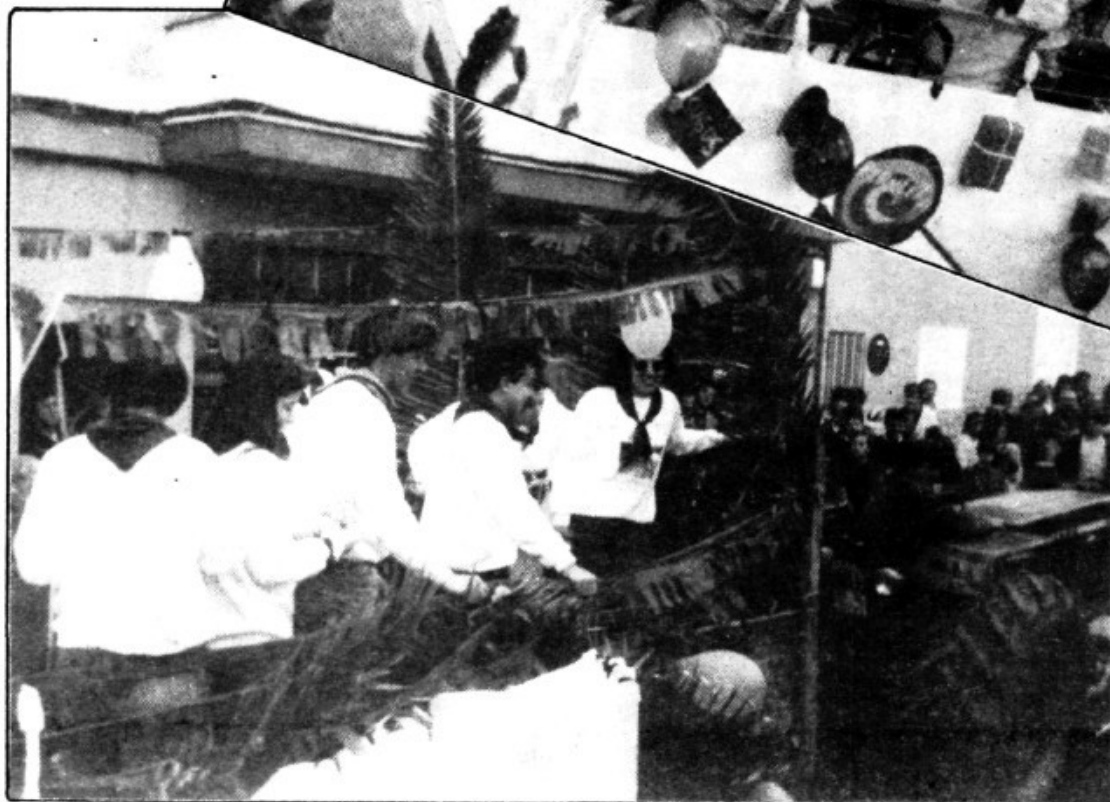
Segon premi:
"S'helicòpter"



Tercer premi:
"Economia submergida"



Quart premi: "Llepolies"



Cinquè premi:
"Quintos"

MATANCES

El passat 6 de febrer, es varen tornar celebrar a Ariany unes matances sonades.

Com supòs recordareu, l'any passat, A3 TV i el Diari Última Hora, varen voler fer una matança per tenir-la filmada de cara a un documental que per cert encara no s'ha ofert per TV.

L'any passat va sortir una festa tan rodona, que el mateix dia ja es va pensar per part de l'impulsor D. Bartomeu Enseñat i per part del nostre batle, que aquesta matança pogués tenir continuïtat i es pogués celebrar en propers anys ja que això podria arribar a suposar una bona imatge pel nostre poble, a part de que sortiria pels mitjans de comunicació i això sempre és important.

Fou així, que a final d'any i després d'aprovar-ho en Ple Municipal, el batle va decidir posar altra vegada fil a l'agulla i va proposar a l'Associació Cultural d'Ariany que ho organitzàs i que l'Ajuntament ho patrocinaria.

La diada, va anar de lo millor, bon temps, bon porc i bons matancers i matanceres que feren que a mitjan horabaixa ja estàs tot llest i preparat, llonganisses i botifarrons per una part, arròs de matances i pilotes per una altra i una bona pastera plena de bunyols per rebre a ses personalitats que anaven arribant per enrevoltar-se al fogueró ja encés als quatre cantons entre balls i sons de xeremies.

He de destacar, la presència de Maria Antònia Munar, presidenta d'UM; José M^a. Gonzalez Ortea, portaveu de PP-UM al Parlament; Nicolau Tous d'UM, regidor de s'Ajuntament de Palma; Catalina Enseñat, Directora General del Medi Ambient; Josep Melià, periodista i advocat; Tomeu Poquet, periodista i crític musical; Joan Ramonell, batle de Montuïri; Bartomeu Enseñat, folklorista, acompanyat de s'Escola de Música i Dances de Mallorca; sense oblidar al nostre batle Antoni

Pascual i En Guillem Frontera, actual director del Casal Solletric.

Com podeu veure, moltes personalitats que disfrutaren i molt, primer amb el menjar, quines pilotes! deia tothom, i després amb el sarau que es va muntar. A3 TV, va venir per filmar el ball "Es tio Paper", com va riure sa gent! i acte seguit, ja va començar el ball, cançons, jocs, gloses i demés, en una paraula, altar fumat i missa de tres, fins i tot Na Maria Antònia Munar, que sembla no respirar per no despenjar-se, es va voler juntar al rotle per ballar i hauríem pogut seguir i seguir, pero.....és millor quedar-ne en ganes que embafats i es va decidir deixar-ne un poc per l'any que ve ja que sembla que aquesta festa es vol que quedi institucionalitzada i fins i tot ja hi ha qui s'ha ofert per patrocinar part de la festa.

A la despedida, tots els convidats se n'anaren amb botifarrons, fins que n'hi va haver i llonganisses i segons m'han contat els qui l'han provada, no n'havien menjada de tan bona mai.

I això va esser la festa. Lo que es pretenia, s'ha complert posar en marxa una festa, que pot arribar a suposar nom pel poble.

Però tal volta, serà bo que conegueu, la crònica que aparegué al diari Balears uns dies després, firmada pel crític musical i periodista Tomeu Poquet i que reproduesc íntegrament.

ANIMACION Y FIESTA EN "SES MATANCES D'ARIANY"

Al faltar el ambiente adecuado para el cultivo de nuestras costumbres impuesto por el mundo actual tan cambiante, la decisión de protegerlas luchando contra todo escollo incrementa su valia. No es fácil conservar nuestras tradiciones en los tiempos que corremos y conocidos de todos son los motivos, por eso contemplamos lamentablemente su desaparición

sin retorno posible. Conmueve, por tanto, a quien como yo y tantos otros que estamos tan pegados a "lo nuestro", presenciar y tomar parte activa en un hecho peculiar tan enraizado en las familias de la payesia: la matanza del cerdo, en otro tiempo alimento básico en la cocina mallorquina.

Si, por una parte, causa emoción, por otra alegre comprobar que todavía hay quien no repara en esfuerzos ni sacrificios para conservar, reinstaurar e institucionalizar "ses matances" con sus ritos, sus canciones y sus "tonades" tan tradicionales. Esto sucede en el pueblo de Ariany: Son "ses matances d'Ariany", que con entusiasta colaboración de una serie de familias y el apoyo de su alcalde, Antonio Pascual, y el periódico de aquella villa, han logrado resucitarlas con la misma estima, encanto y realce de antaño. Así crearon el ambiente el sábado, obligando a los concurrentes a respirar atmósferas con olor a "llonganisses" y "butifarrons", este grupo de "arianyeres" que, tras la labor de elaboración, nos alegraron con su repertorio exhaustivo de canciones de "bulla" tan picantes como la "sobrassada".

Presente estaba el garboso "fogueró" que alegraba y calentaba el ambiente de la calle y que sirvió para abrir el apetito a los numerosos invitados dispuestos a calmarlo sin reserva con la abundante cena.

Ocuparon mesa M^a. Antònia Munar y su marido; Nicolau Tous, regidor del Ajuntament de Palma; Guillem Frontera, Joan Ramonell, alcalde de Montuïri; Josep Melià, José M^a. González Ortea y esposa y otras personalidades de la política y de la cultura. Además del citado grupo de "arianyeres", amenizaron la fiesta el "glossador" Joan Frontera y el numeroso grupo de la Escola de Música i Dansa que dirige Bartomeu Enseñat también presente. El Grupo Serra

colaboró con la presencia de Paula Serra al frente de televisión de Antena-3 con el objeto de recoger la grabación in situ de la danza del "Tio Paper", típica de "ses matances", que engrosará el importante tesoro ya filmado de las canciones y faenas agrícolas de Mallorca.

La fiesta, "que es diu matances i són porqueries", se prolongó hasta altas horas de la madrugada. Y al enfilar rumbo hacia Palma recordé a Joan Frontera con su "glossada":

Jo no sé si ho he fet bé
o si vos agradarà
que l'any que ve pogueu tornar
i jo cançons vos pugui fer
i si trobau que ho he fet bé
un aplauso m'heu de dar.

CANÇONS FETES PER L'AMO EN
JOAN FRONTERA EN MOTIU DE SES
MATANCES D'ARIANY.

Ara que tots hem sopat
i tots tenim sa parxa inflada,
jo faré un poc de glosada
i després d'aquesta ballada
es sopar quedarà assentat.

A mi mai del món m'ha agradat
fer cançons improvisades,
m'estim més fer-les pensades
i així mai dic cap desbarat,
i a més si hi ha cap autoritat
que ses faltes són més notades.

I perque tot surti més clar,
ho he escrit a un paper,
i perque tot surti més bé,
ja que es llegir a mi no hem va bé
en Francesc Vallcaneras ho llegirà.

A tots vos vull saludar
perque sino faltaria,
tenim aquí en companyia
part de la Unió Mallorquina
i la Presidenta Maria A. Munar
un "aplauso" li hem de donar,
perque ella és molt guapa i fina
i com a dona lo que voldria,
que per tot pogués triomfar.

També faré una cançó
però tots l'heu d'escoltar
per tots es partits que aquí hi ha
que ara haurem d'anar a votar
i es partit bo hem de triar
perque mos pugui governar
i ara podem triar es millor.

Tampoc mai hem de deixar,
a n'es nostro batle actual
que ho és en Toni Pascual
també un "aplauso" li hem de dar
perque amb noltros ha d'estar
que això és lo més normal.

A D. Bartomeu Enseñat,
també una cançó li faré,
perque ell és molt arianyer
perque així ho ha demostrat.

També es xeremiers,
que de bona hora han vengut
han tocat, han menjat i ha begut
que ja no faltava res més.

També ha vengut un senyor
amb D. Bartomeu Enseñat,
i si lo que feim li ha agradat
també pot publicar-ho.

Per tots jo desitjaria,
que es sopar vos caigués bé
perque a n'es poble arianyer
si feim menjar sol sortir bé
que és menjar de la pagesia.

També hem fet un fogueró,
com es que férem l'any passat,
hem cantat i hem ballat
i tot ha anat de bo a millor
i sense fer cap desbarat
hem acabat sa funció.

Ha vengut sa televisió
i moltes coses ha filmat
perque surti en funció
per tot el nostro interior
que és la nostra Comunitat.

Cada any solem fer matances,
i un bon porc solem matar
perque no volem deixar
ses costums que mos varen ensenyar
ses nostres generacions passades
idò que surtin ben encertades
i amb salut les vos pogueu menjar.

S'enhonorabona vull dar,
a sa cuinera i camareres,
perque totes elles són molt feineres
i per tot saben posar sa mà,
bunyols també saben trempar
i també són bones bunyoleres.

Ara ja hem despediré
perque aquesta és sa darrera
jo som en Joan Frontera
d'es nostro poble arianyer
que si en res m'heu de menester
mandau que vos serviré
i si puc no quedaré a darrera.

Jo no sé si ho he fet bé
o si vos agradarà
que l'any qui ve pogueu tornar
i jo cançons vos pugui fer
i si trobau que ho he fet bé
un "aplauso" m'heu de dar.

CONSORCI D'AIGÜES

Una comissió integrada pels batlles d'Algaida, Ariany, Montuïri i Sineu, així com tècnics del CIM, decidiran si s'adjudiquen les obres d'abastiment, sanejament i manteniment del Consorci d'aigües pel Pla de Mallorca, a Codagua o a la unió temporal entre Melsiòn Mascaró i Entrecanales i Cubiertas.

Aquesta comissió, haurà d'estudiar les ofertes econòmiques presentades i abans d'un mes, es coneixerà quina empresa realitzarà les obres.

Codagua, ha presentat dues ofertes: 1064 i 1187 milions, sense o amb Sencelles. Així mateix, el metre cúbic d'aigua dels dos primers anys, queda fixat en 93'78 o 86'78 ¤ amb o sense Sencelles. La cuota fixa bimensual és de 700 ¤. en els dos casos.

Per altra part, la unió temporal Mascaró, Entrecanales i Cubiertas ha presentat una oferta única en un pressupost global de 1597 milions. Els dos primers anys, el preu del metre cúbic d'aigua, serà de 102 ¤ i la cuota fixa bimensual, de 700 ¤.

L'empresa que al final serà l'adjudicatària, haurà de dur a terme les obres d'abastiment i sanejament que queden pendents en el Pla així com assumir el manteniment de les mateixes. El CIM per la seva part, té prevista una inversió de 1000 milions en un termini de 4 anys.

Mirant per damunt les dues ofertes, crec que no hi ha color, ja que Codagua presenta una oferta sensiblement inferior, ara bé, no tenc la lletra menuda davant i en qualque punt o qualitat de servei deu haver-hi la diferència i això correspon a l'acomissió estudiar-ho, esbrinar-ho i decidir quina és la millor pels interessos de la Mancomunitat.

PRESUPOST DE LA MANCOMUNITAT D'ES

PLA PER L'ANY 1993

En Ple celebrat a Porreres i en l'abstanció dels Ajuntaments de Sencelles i Maria de la Salut i el vot negatiu de Vilafranca de Bonany, es va aprovar el pressupost d'enguany per la mancomunitat que puja a 241.633.901 ₧, suposant aquesta quantitat més del doble que l'any passat en el qual la quantitat estava al voltant dels 120 milions.

Aquest increment, és degut a una sèrie d'inversions a realitzar entre les quals, destaquen els 35 milions destinats a posar en marxa la nova seu de la Mancomunitat a Petra, els 63 milions pel nou contracte de recollida i eliminació de residus sòlids adjudicat a FOCSA i en principi, també hi havia una partida prou important de 43.750.000 ₧ per posar en marxa la nova Policia Mancomunada, que ara ja no es durà a terme per les raons que a una altra part explicaré, per tant, aquesta quantitat segurament s'haurà de rebaixar del pressupost, o esdestinarà a altres inversions.

En quant als ingressos, les principals aportacions vendran de la Conselleria d'Hisenda, del CIM i del Govern Balear.

NO A LA POLICIA MANCOMUNADA

Si hi ha hagut un tema estrella a n'aquesta secció durant els darrers mesos, ha sigut sens dubte, tot lo referent a la Policia Mancomunada, projecte que es remontava a l'any 1987.

Aquest cos de policia que s'havia de crear per cuidar la seguretat del Pla de Mallorca i que s'esperava començàs a operar pel març o abril d'enguany, ha quedat esvortat i s'hauran de cercar altres alternatives.

Lo que és segur, és que estava a punt de posar-se en funcionament, fins i tot s'han fet inversions en la que havia d'esser la seu de la mateixa a Sineu i els futurs policies ja estaven fent els cursets pertinents i tot se n'ha anat a norris per la sentència del Tribunal Constitucional del passat 11 de febrer, estimant el recurs presentat per l'Estat contra una disposició adicional de la Llei de Coordinació de Polícies Locals de la Comunitat que permetia als Ajuntaments, mancomunar aquest servei, aprovada al Parlament l'any 1988.

El Tribunal Constitucional, es basa, per dictar la sentència, en la "Ley Orgánica de Fuerzas y cuerpos de Seguridad del Estado" del 13 de Març de 1986 que estableix que les policies locals seran creades pels ajuntaments i prohibeix la seva actuació fora del municipi.

Segons el Conseller adjunt a la Presidència, Sr. Francesc Gilet, el Tribunal Constitucional ha entès que l'àmbit de la Mancomunitat és superior al d'un municipi. Així mateix, el Sr. Gilet, ha confessat acatar la sentència però que lamenta que no hagi estat possible posar un poc més de seguretat al Pla de Mallorca i que el Govern no pretenia crear un cos nou de policia, tan sols volia resoldre la inseguretat.

Una vegada coneguda la sentència una comissió de batles de la Mancomunitat va demanar una reunió

al Delegat del Govern, Sr. Gerard Garcia, amb la finalitat de cercar solucions.

Aquesta reunió es va dur a terme el passat 25 de febrer amb el compromís per part de la Delegació d'incloure en els seus pressuposts pel 93, la dotació de 6 Guardies Civils més dedicats exclusivament a la zona del Pla.

Aquesta xifra, suposa un increment del 20% del número de Guardies que operen actualment al Pla i que és de 29. Endemés, s'ha de tenir en compte, que hi ha un altre servei de 37 agents que reparteix la seva vigilància entre la Mancomunitat i altres termes.

La solució va semblar adequada als representants i es va acordar tenir unes reunions periòdiques cada 2-3 mesos de cara a una millor coordinació entre el Delegat del Govern, els batles del Pla i els responsables de la Guàrdia Civil.

Per altra part, cal dir que el Sr. Gilet, s'ha compromés a desviar els diners que pensava destinar a la Policia Mancomunada, 50 milions de ₧, a les policies locals dels 13 municipis de la Mancomunitat, cada ajuntament haurà de realitzar una petició de les necessitats de material i en funció de les mateixes, es donaran les ajudes.

També es va acordar que totes les policies es dotin d'una emissor de ràdio per estar en contacte.

Joan Ramonell, Secretari de la Mancomunitat, va manifestar que els municipis que no tenen Policia Local, l'hauran de crear i la resta, hauran d'adequar el número de policies al d'habitants.

I aquí s'acaba la història. Ja ho veis, sembla que la Llei vulgui amparar als delinqüents; es volen posar traves a la delinqüència i l'únic que trobam, són problemes i negatives.

Per tant, vius i ungles, ulls ben oberts i clau al pany que ja sabeu allò de que "qui bé tanca, bé obri".

El Conseller d'Economia, Alexandre Forcades, va presentar als batles del Pla, el programa que recolleix el Pla de Reactivació Econòmica d'aquesta zona de l'illa. Mitjançant aquest pla, es vol favorir el desenvolupament o manteniment d'iniciatives empresarials, que ajudaran a la millor

evolució dels distints municipis de la zona, per tal finalitat, es va declarar la zona com a àrea d'especial significació.

El Conseller, va indicar que les distintes conselleries de l'Executiu autonòmic, hauran de presentar a la d'Economia, una relació d'obres a realitzar dins l'àmbit territorial del Pla.

Així mateix, el Sr. Forcades, va exposar que la pròpia Conselleria d'Economia posarà en marxa un pla denominat "Multi-Conselleria", en la finalitat de coordinar totes les accions a realitzar.

Biel Tovell

Els "Pancaritats"

Avui parlarem d'un altre costum de Pasqua que també ja no més es recordat pels vells, però que en altres temps va tenir molta popularitat i participació: Els "Pancaritats".

És bó d'endevinar que aquesta paraula és una deformació de "pà en caritat", vol dir, menjar tots plegats i repartir la menjua entre els altres; amb una paraula: fer del menjar una caritat.

Això passava un pic a l'any i era generalment el diumenge després de Pasqua de Ressurrecció. A tots els pobles de Mallorca, a cada casa, omplien senalles i cistelles de menjar; pà, embotits, panades, coques i crespells etc. i el corresponent beure, i la gent acudia a un lloc determinat a menjar-ho. Generalment aquells pobles que tenien una ermita o un santuari a prop anaven allà, d'altres que no en tenien triaven un lloc que per tradició sempre s'havia fet servir per tal efecte, podia esser un puig, una font, un pinar, o fins i tot anaven a vorera de mar.

Allà la gent s'escampava, asseguts a terra o damunt llençols i vengà menjar. Temps enrera se podia acostar i demanar alguna cosa, i la gent del redol li arrambava ben gustosa el pà i el companatge. A segons quins pobles quan arribaven a l'ermita o a la font, estenien unes taulades on hi posaven el beure i el menjar i tot-hom agafava d'allà damunt. S'usava més, però, asseure en terra davall l'ombra d'un pi agrupats per famílies o veinats, i vengà riure i menjar i fer broma.

Era corrent que horabaixando tot acabàs en bulla i un bon ball. Hi havia "pancaritats" que tenien molta anomenada precisament per la gran festa que hi feien, com eren: Sant Salvador de Felanitx, es Castell d'Alaró, el Puig de Pollença, etc. També aquest dia era el que aprofitaven els quintos que havien captat per les cases dies abans i que llavors repartien entre ells les panades i els ous o alguna sobrassada que la gent del poble els havia donat generosament. Al Llevant de Mallorca, per Manacor i Sant Llorenç, també ho feien els anomenats "salers" que estaven millor organitzats que els quintos ja que cada any sortien amb una bona rondalla de guitarres, bandurries, violins ben trempats i alegres.

Aquesta festa té un origen antiquíssim ja que ve de quan els

Reis de Mallorca decidiren posar l'illa baix la protecció celestial de l'Angel de la Guarda, i aquest dia de l'Angel guardià de Mallorca se feia el diumenge següent a Pasqua, per això encara a llocs com Ciutat anar a fer el "pancaritat", que sempre l'anaren a fer a la muntanya de Bellver, se diu el "dia de l'Angel".

Aquest costum el trobam a altres bandes de l'estat espanyol, totes les regions tenen els seus "Pancaritats", son famosos els valencians o els catalans que allà anomenen "Caramelles".

Ja ho veis, sempre dic que els temps passats no eren millors, però a vegades els seus usos antics eren més humans i fraternals que molts d'ara. No ho trobau?

Francesc Vallcaneras.



El que vull fer amb aquest escrit és una crítica personal a la societat mundial, sense ferir els sentiments de ningú.

Al ser una adolescent encara no m'afecten directament alguns dels problemes que sofreix actualment la societat, però sí em dono compte de lo malament que està funcionant, en algunes coses, i el que no comprenc és que hi ha gent que fa el mínim per evitar-les.

Com tots sabem un dels grans problemes que existeixen és el de la SIDA. Encara hi ha persones que pensen que el contagi d'aquesta enfermetat és molt difícil, estan completament equivocades. La SIDA, avui en dia, afecta a moltíssima gent de tot el món i el que s'ha de fer és utilitzar les mesures adequades a l'hora de dur a terme una relació sexual, per prevenir l'enfermetat. Antes, la SIDA, només afectava als homosexuals i als drogadictes, però ara ja no és així i hem de tenir-ho present.

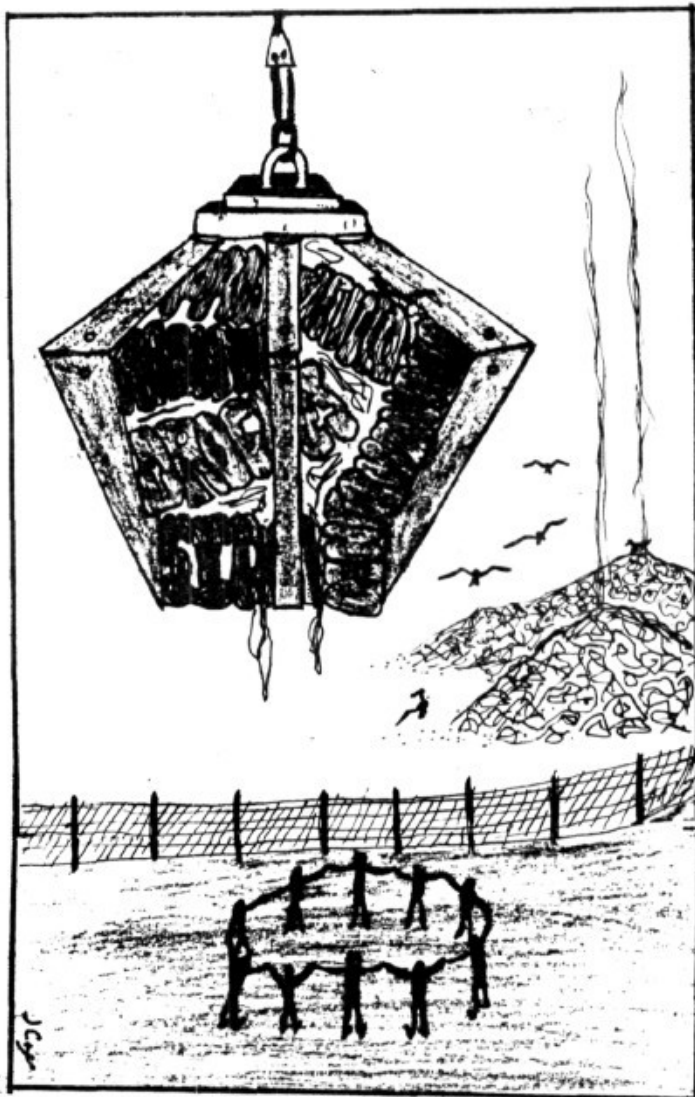
En segon lloc m'agradaria opinar breument sobre un altre problema, el Racisme. En tot el món hi ha diferents cultures i cada una d'elles té les seves costums, ja siguin bones o dolentes. El que no és possible és que persones de raça negra es sentin marginades per esser així, els hem de respectar i estimar-les com a qualsevol altre. Pens que cada persona ha de tenir una opinió distinta a la de les altres sobre les coses, el que ens falta a la humanitat és Respecte. Ja estam a finals del segle XX, hi ha una democràcia i per tant, llibertat d'expressió. Cada persona pot fer el que vulgui i dir el que vulgui sense ferir els sentiments dels altres.

Si endemés de respecte, com he dit abans, hi hagués tolerància, tot aniria millor. El problema és que som egoïstes, a ningú l'hi importen els problemes dels altres. Hem d'intentar entre tots que això no sigui així.

Canviant de tema, diria que estic totalment en contra de la prostitució. No entenc a les persones que diuen que és un treball com qualsevol altre, perquè si això és un treball digne, imaginau-vos lo greu que és tot això. S'ha arribat al punt en que hi ha persones que "venen" el seu cos a altres que mai han vist, i que probablement no tornaran a veure més. Deu esser una cosa tan desagradable...

Tampoc som conscients del mal que li estam causant al medi ambient, a la natura. Si continuam d'aquesta manera hi haurà un moment en que els animals desapareixeran, es secaran els rius, i augmentaran les malalties entre altres coses. La psicòloga nortamericana Maria Jaloda deia: "No contaminem l'aire que altres han de respirar", jo hi estic totalment d'acord.

No hem considero una feministe empedernida però el que si vull és defensar els drets de la dona. No és possible que en el temps que correm, la dona ho



tengui tan difícil l'aconseguir el poder dins la societat. En la Prehistòria la dona perteneixia al marit o als pares, no tenia drets polítics i era una esclava. Ara que ja estam a una època moderna en la que hi ha més coneixements, les dones hem de fer tot el possible perquè la discriminació sexual desaparegui.

Un altre tema de gran preocupació i que sobretot afecte als joves, és el de les drogues. Penso que no hi ha necessitat de recórrer a elles en cap moment de la vida, la qual no perd el sentit pel fet de que estigui esquitxada de petits o de grans fracassos. Si es vol diversió, es pot aconseguir, ja sigui anant al cinema, organitzant festes, viatjant, llegint, escoltant música, fent esport i més coses. Et diré una cosa, no hi ha situació per desesperada que pareixi, de la que no puguis sortir-ne amb èxit. El que també és molt important és tenir confiança amb un mateix.

Suposo que amb aquesta carta a la societat mundial no faré que canviïn moltes coses, però la veritat és que val la pena, ho creus?

Margarida Ribot Ferrer.

Molts de vosaltres vos demanareu, a què ve això?, idò bé, na Maria Magdalena Ribot Ferrer, és una nina de 10 anys, filla de pares arianyers, en Jaume Ribot i na Maria Ferrer, encara que ella no visqui al nostre poble es sent arianyera i fa poc temps que és campiona de la Zona Nord de categoria benjamí de tennis, a ella li hem fet unes quantes preguntes per coneixer-la millor.

*** Quants d'anys tens?**

10 anys.

*** Què estudies?**

Estic fent cinquè d'EGB

*** Com et van ets estudis?**

Molt bé.

*** Quants d'anys fa que jugues a tennis?**

Ara en fa quatre.

*** Com va esser això, què vares començar a jugar a tennis?**

Sa meva germana si va apuntar i jo ho vaig provar i me va agradar, com que me va agradar també m'hi vaig apuntar i vaig començar a jugar.

*** Com compagines ets estudis i es tennis?**

Bé, cada dia vaig a escola i alguns dies també jug a tennis, quan tenc més temps és es dissabtes i es diumenges, cada setmana vaig a entrenar quatre dies.

*** I es dies que vas a entrenar-te, quantes hores entrenes?**

Tres hores cada dia.

*** Què t'entrenes tota sola?**

No, tenc un professor que me n'ensenya.

*** Quan vares començar a jugar a tennis, esperaves arribar aquí on has arribada?**

No, jo quan vaig començar jugava perque m'agradava i no pensava que fes cap competició mai.

*** T'ha estat difícil esser sa campiona de sa Zona Nord?**

No, tampoc no m'ha estat molt difícil.

*** Ara ets sa campiona de sa Zona Nord, i a partir d'ara quins campionats has de jugar?**

Bé, ara hi ha una campiona de



Na Maria Magdalena amb el trofeu que l'acredita com a campiona.

cada Zona de Mallorca, i mos hem d'enfrontar una amb s'altre, i de totes n'hi haurà una que serà sa campiona absoluta de Mallorca i aquesta ha de jugar contra ses campiones de Menorca i Eivissa, i sa que guanyi serà sa campiona de Balears.

Lo que passa és que ara hauré de jugar amb sa categoria Aleví, que és una categoria més alta que sa meva i serà més difícil guanyar.

*** Diguem quins són els teus ídols del tennis?**

Admir a n'Arantxa Sánchez Vicario i a na Mónica Selles.

*** T'agradaria esser com elles?, arribar tan amunt com elles?**

Sí que m'agradaria, o fins i tot arribar més amunt.

*** Endemés des tennis, practiques algún altre esport?**

Es que no tenc tant de temps, entre estudiar i entrenar quasi no tenc temps per practicar-ne d'altre, però així i tot també faig natació, que m'agrada bastant.

*** Què t'agrada més jugar a tennis o estudiar?**

Si he de dir lo que m'agrada més entre aquestes dues coses diré ... que és es jugar a tennis.

*** Quan siguis més gran, que t'estimes més, seguir jugant a tennis o estudiar?**

Si tenc temps i puc, ses dues coses.

*** Endemés de jugar a tennis quina afició tens més?**

M'agrada molt sa música.

*** Quin tipus de música?**

Sa clàssica i sa moderna.

*** Toques algún instrument musical?**

Sí, toc es piano, ara faig segon de solfeig i primer de piano.

I això ha estat la petita entrevista, ja només ens queda desitjar-te molta de sort i si és possible que arribis a ser com n'Arantxa o com na Mónica, segur que amb sa illusió que tens ho conseguiràs!

Jaume Taberner.

Un dia de matances

A n'aquest número, anirem de matances. No he fet cap entrevista a ningú en concret, sinó que, essent matancer un dia, vaig pensar: Perquè no entrevistar a una família en matances?

Realment, ara estam en temps d'això; poques són les cases que al manco ja no han matat un porc per fer una bona perxada i així poder passar tot l'any.

Si ho pensam bé, el dia de matances, és una de les fites capdals dins una família pagesa; han preparat durant tot l'any el porc que una vegada mort i obrat servirà d'aliment per la resta d'any i sinó, pensam tot el que es treu d'ell: sobrassada, saïm, botifarrons, ossos..., el que dèia, encara que no ho sembli, un dia assenyalat, ja que dins l'alimentació d'una família, es pot parlar d'abans i després de les matances.

- Digau, com comença tot aquest truí?

Uffl es truí ja comença es dia abans, ja que s'han d'anar a cercar totes les coses que fan falta p' es porc i que tal volta no les tenim, ja que has de tenir en compte que hi ha coses que només s'utilitzen aquest dia i tota una família es serveix de sa mateixa, com pot esser sa màquina de capolar, ses ganivetes, es ribells, ses calderes, sa banca per matar es porc, etc. Idò bé, tot això, s'ha d'anar a cerca i preparar per tenir-ho tot a punt per quan s'hagi de menester. També s'han de comprar ses espècies i sal, per trempar sobrassada i demés.

- Ara ja tenim tots els preparatius, com comença un dia de matances?

Beñ prest. Moltes vegades encara fa fosca negra, i els quatre homes de sa casa, van a cercar es porc, mentres ses dones comencen a preparar sa banca i a encalenticir aigua que se n'emprerà molta aquest dia.

Una vegada es porc a casa, es clava sa ganiveta i a partir d'aquí, tot és una cadena fins que tenim sa perxada penjada.

Una vegada mort, se l'ha de pelar, fregar amb pedres tosques i afeitar a fi de què no quedi cap serra. Una vegada net i afeïtat, comença sa tasca de desfer-lo, començant per es potons i poc a poc no mos donam compte i ja el tenim amb sa xulla enlaire.

- Anau separant coses, i després què?

Tot lo que es va separant d'es porc es posa damunt taules i aquí es va separant lo que és sobrassada, d'es saïm, d'es botifarró, etc.

- I com sabeu lo que és una cosa i lo que és s'altra?

Mira, a sa sobrassada, hi pot anar tota sa carn; també s'hi ha de posar un poc de xulla, perquè sinó, seria molt seca, per tant, s'hi posa part de sa xulla d'es laterals d'es porc, s'altra part es posa al saïm.

A n'es botifarró, s'hi posa es fetge, sa freixura ets entrevins d'es budells, ses cornes, ses ronxes i si hi volen posar carn, hi posen tota aquella que tengui sang; també, s'hi posa sang per afegir tot lo que es mescla.

Es camaïot es fa de tota sa carn sanguinosa i xulla tallada a trossos.

I es saïm, es fa amb xulla molla i sagins.

- Com veig, no pot esser matancer tothom, ja que pareix difícil destriar una cosa de s'altra.

No creguis, més o manco, tothom sap lo que és una cosa i lo que és s'altra. Això es va aprenent de pares a fills; a més, sempre hi ha qualche entès a sa família que es converteix en capatàs i va donant ordres: això, és sobrassada, això saïm, etc...

- Bé, ja tenim sa carn separada, ara què feim?

Posam sa màquina de capolar en marxa i començam a capolar sa xulla per fer saïm. Una vegada capolat, es posa a n'es foc perquè es fongui i una vegada fus, es cola. Lo que s'ha colat, es posa dins pots i és es saïm que s'emprerà durant s'any per fer coques, panades, ensaïmades, etc... Lo que queda sense colar, són ses ronxes o raïssons que a part de posar-se a n'es botifarrons, n'hi ha que les utilitzen per fer coques.

Una vegada capolat es saïm, ve sa sobrassada. Aquí t'hi pots aferrar ja que és molt mala de capolar. Bé això era un temps perquè ara, posen un braç de ferro que va d'una roda de cotxe fins a sa màquina capoladora i tot es capola tot sol.

Quan s'ha capolat tot lo que va a sa sobrassada, i abans de què refredi, es trempador ja s'arromanga i comença a mesclar.

- Quines espècies es posen i com sabeu les quantitats a posar?

A sa sobrassada, es posa una unça i mitja de pebre bord per quilo de carn, una unça de sal per quilo, dues embostes de pebre bó i després el pebre coent a voluntat. Tot això, es mescla ben mesclat mentres veus que es ribell va agafant es coloret vermellós fins que arriba es moment de tastar si està bé d'espècies; per això, s'agafa una pella i es fregeixen un parell d'espellades. Si està bé de gust, es dona per trempat sinó, s'afegeix lo que faci falta.

P'es botifarró, s'hi posa pebre bó, pebre bord, sal, pebre coent, nou moscada, llavors de fonoll i una mescla que es diu "totes espècies". Tot això, es posa a l'ull i una vegada ben mesclat, també es fregeix per provar si manca alguna cosa.

Si també s'ha fet camaïot, ara s'ha posat de moda no fer-ne, només es trempa amb sal i pebre bo.

- Durant aquest temps que ha passat fins ara, s'altra gent que feia?



Hi ha feina per a tothom encara que no ho paresqui. Hi ha ses budelles que es posen a fer budells nets amb sal, llimona, vinagre i molta d'aigua, fins que a força de rascar, fregar i girar, queden completament nets.

Per altra part, hi ha ses cuineres, que ja de ben dematí, comencen a preparar per berenar, dinar o sopar depèn de lo que s'hagi de fer. Primer, feien dinar i sopar, ara lo que es sol fer és a mitjan dematí fregir tallades de llom, carn magre i fetge i després no menjar més fins haver acabat a mitjan hora-baixa, i lo que es sol menjar és arròs brut, aguiat de pilotes, sopes de matances o frit de matances.

I tornant a sa feina, també n'hi ha que preparen ossos, tallen costelles, cusen budells, etc.

- Ara, ja està tot trempat i budells nets, que ve ara?

Començam a omplir es botifarrons i camaiots, lo darrer que s'ompl són ses sobrassades.

Es botifarrons una vegada omplits, s'han de bullir de vint minuts a mitja hora i els camaiots de dues a tres hores segons sien petits o grossos. És costum, abans de posar a bullir, de resar tres avemaries a la Santíssima Trinitat perquè tot surti encertat.

Acte seguit, ja es posen a omplir ses llonganisses i sobrassades, que després de fermades i apedaçades, si s'han esclatat, s'únten amb pebrebò i ja estan llestes per anar a sa perxa.

I així no mos donam compte i ja tenim es porc completament obrat.

- Hem arribat a la fi i no han sortit per res els infants. Què fan durant tot el dia?

Jugar. Juguen tot lo dia. Temps enrera, era més divertit. Record que primer, els al.lots es passaven tot es dia anant a cercar romaguers fins que tenien un bon caramull; llavors es vespre, abans de sopar, s'encenia i es feia un bon fogueró que era s'alegria d'es nins mentres anaven cantant cançons com:

Mestre Pep randeta
té una bufeta
com un tamborino
¡Viva la Pepa!

O també:

Mestre Serris té un bou
i el fa jeure a sa serena
i ni dóna per s'esquena
tant si en vol com si no en vol.

I altres per l'estil que ara no record. Però ara, tot és diferent, abans

un dia de matances era un dia de festa, i ara a lo únic que se va és a fer via i acabar aviat.

Després de ben sopar, la joveña componia cadires i bancs per fer el rotlo del ball, com més gran la casa ho permetés, deixant lloc pels guitarrers, guitarroner, i violiner; mentrestant ells havien afinat com millor sabien i podien els instruments, canviant-los les cordes necessàries i ja tot trempat, el ballador que més confiança tenia o el més espavilat treia a ballar a la filla de la casa o la madona i enllestien una bona partida de mateixes i copeos i llavors ja n'eren partides colles i més colles.

Part important d'aquesta festa eren els jocs de matances, la gràcia que tenien, era tant pel que es feia o deia, com del qui ho feia o anava dient, sempre la improvisació comptava prou i no miraven prim a l'hora d'interpretar els jocs: la cosa era fer riure la gent i ho solien aconseguir; per veure millor la cosa descriuré els més importants:

Jo el t'encendré: a un jovençà desxondit se li fermava a la correja dels calçons un pedaçot d'uns tres pams de llarg i a damunt un papero; un poc més llarg i ben estufat, el porqueret o qualsevol altre jovenot, armat d'un llum d'encruia o d'una llumeta de petroli, perquè feia la flamarada més llarga i a més feia molt de fum i això també era bo; ja estava tot a punt per començar.

El llumeter cantava: *Jo et l'encendré an el tio, toi; jo el t'encendré an el tio paper. L'altre responia: No el m'encendràs an el tio, tio; no el m'encendràs an el tio pedaç,* amb unes bones remanades de cul per veure si li apagava el llum o llumeta; el llumeter, atracant-li la flamarada al paper i per allà on podia, per fer-li pegar qualche bot: *jo el t'encendré...; no el m'encendràs... i així fins que li havia apagat el llum, entre la bulla de la rotlada, se li havia encès el paper i llavors sí que la bulla era grossa per apagar-lo entre manotades, batculades i capellades.*

Es borinot: Un dels matancers, fora manies, capell posat, com tots en aquell temps, en convidava dos més per fer el joc i els feia vinent que el borino que anaven a fer era ros, perquè no tenguessin por, ja que els borinos negres duien mala sort; se'ls posava, un a cada costat, una passa enfora, comes una mica aixencades, sense poder moure els peus, fent-los posar la mà girada damunt la galta de la part del que feia el borino; aquest duia el capell posat a l'enrevés, perquè fos

més bo de tomar i un poc passat perquè s'aguantàs bé, amb els dos punys feia el borino: *uuu... uuu...*, de mitjan cuixes per amunt i en arribar allà on no dic i tots pensam, més de dues jovenetes feien aquelles mitges rialletes... i el borino per amunt i quan li pareixia, que qualcun d'ells estava distret, li etzibava galtada, lo més fort que podia i el galtetjat feia el possible per tomar-li el capell amb una bufetada i la cosa seguia, fins que un li tomà el capell, que a les hores passava a fer el borino. Quasi sempre el que començava a fer el borino en solia sebre prou i no se deixava tomar el capell i els altres dos solien romandre amb les galtes ben vermelles i sense ressavis de mal de queixal, si en tenia gens, amb gran rialler de la rotlada.

Sa mosqueta: Podien prendre part a aquest joc tots quants volguessin; un se posava enmig, amb la mà dreta se tapava l'ull dret perquè no hi pogués veure per aquella banda i la mà esquerra, passada per davall l'aixela dreta, ben estesa, amb la part dins cap a defora, sense moure-la; un dels que tenia per darrera, li pegava una bona mambelleta a la mà i tots els altres a la una amb el braç dret a l'aire i el dit ben estirat, voltaven entorn d'ell, fent la mosca que vola: *uuu... uuu...* Llavors aquell, que havia estat immòbil tot el temps, se podia girar cap a on volgués per endevinar qui li havia pegat; en cas d'encertar, el que li havia pegat se posava enmig i el joc prosseguia.

Ses campanes: Eren tres els personatges, asseguts en terra un devora l'altre. El d'enmig era un sabateret que arreglava una espartdenya descosida, fent espants de com estava d'espanyada, per distreure els dos que tenia al costat, que se'l miraven amb una altra espartdenya amb la mà. El sabateret que cosia a l'estil de sabater, o sia, estirant els dos caps del fil, quan manco s'ho esperaven les etzibava un cop amb la mà girada per les cuixes que fiblava; si qualcú d'ells li podien ferir la mà amb l'espartdenya que tenien, passava enmig a fer de sabateret i la rotlada se divertia.

I així és més o manco un dia de matances. Segurament difereix molt poc d'una casa a una altra, i lo que és segur és lo que deia al començar: És un dia assenyalat per una família, ja que a partir d'ara, hi haurà botifarrons, sobrassada, xulla i carn fresca. Bon profit!

Lo primer que vàrem fer,
 abans d'anar a dinar,
 missa vàrem celebrar,
 que això sempre és lo primer,
 antes de res començar,
 i així poder pregar,
 per difunts que sa intenció té.

Cent noranta vuit vàrem dinar,
 i casi tots pensionistes,
 un dia en poques vistes,
 però passàrem gust de menjar.

Arròs brut varen servir,
 arròs molt ben encertat,
 i si no bastava un plat,
 també se podia repetir,
 que sa festa és així,
 que un s'en vagi associat.

Després mos daren porsella,
 amb una bona ensalada,
 i patata ben arreglada,
 vi i xampany que no en faltava,
 i tot de classe primera.

Quan acabàvem de dinar,
 hi va haver una novetat,
 que es llums se varen apagar,
 i ses tartes se varen passejar,
 entre sa gent que hi havia allà,
 amb moltes xispes i ben il·luminat
 i una vegada a sa taula arribat,
 tot se va normalitzar.

Llavors a Na Maria Garriguera,
 per altaveu la varen cridar,
 que sa tarta havia de tallar,
 que aquesta novetat era per ella,
 que d'allà era sa més vella,
 i vuitanta-sis anys avui complirà

Llavors dugueren dins un plat,
 tarta, pinya i melicotó,
 i per acabar de compondre ho,
 hi posaren un gelat.

Es cafè tampoc hi faltà,
 va esser un dinar acabat,
 tothom s'en va anar conhortat,
 de licors hi va haver variat,
 p'és qui volgué rebentar.

Però antes de dinar,
 un parell de cançons jo vair dir,
 i les tornaré repetir,
 i així les podrem estojar,
 i poder-les recordar,
 quan un les vulgui llegir.

Avui a n'aquest dinar,
 es socis paguen 500 pessetes,
 i lo que faltará,
 s'associació ho pagarà,
 i tot lo demés a fer punyetes,
 se qüestió és dur ses comptes ben netes,
 i que tots les pogueu mirar.

Es batle hem de saludar,
 com a bon arianyer,
 i a n'és nostro rector també,
 que amb noltros s'han volgut juntar,

un "aplauso" vull demanar,
 i així tots quedarem bé,
 i per ventura l'any que ve,
 si Déu ho vol i convé,
 una altra missa mos dirà.

I ara hem acabat de dinar,
 i a ballar es qui tenguin ballera
 tenim una orquesta de primera,
 que La Caixa mos ha volgut deixar
 per tant tothom a ballar,
 i així es menjar s'assentarà,
 i tot anirà de primera,
 perquè amb una bona famella,
 sempre s'ha pogut ballar.

A Na Maria Garriguera,
 es molts d'anys li vull donar,
 ja que avui 86 anys complirà,
 com a bona arianyera,
 jo lo que li vull desitjar,
 que moltes tartes pugui tallar,
 es temps de vida que li queda.

S'enhorabona vull donar,
 a sa cuinera i camareres,
 a n'és dina no hi faltà res més,
 perquè de tot va sobrar.

A Na Catalina sa cuinera,
 senyora i "duenya" d'allà,
 també la vull bravejar,
 perquè fa un bon menjar,
 i tot li surt de primera,
 Déu te conservi sa mollera,
 i salut per triufar.

Ara ja vaig a acabar,
 aquesta ja és sa darrera,
 jo som en Joan Frontera,
 que així se vol expressar,
 perquè després d'un dinar,
 és quan un agafa sa xerrera.

8-Desembre-1992

Joan Frontera

SOLLUCIONS ALS PASSATEMPES

TEST CULTURAL

- 1) Sant Blai
- 2) Sant Sebastià.
- 3) Santa Bàrbara
- 4) Sant Marçal.
- 5) Santa Elena.
- 6) Santa Apol·lònia.

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS.- A) T. B) Cub. C) Sopar. D) Culejar. E) Toro. Amus. F) Romànic. G) Serós. H) Ret. I) A

VERTICALS.- 1) T. 2) Cor. 3) Su-rós. 4) Colomer. 5) Tupé. Àrea. 6) Bajanot. 7) Ramis. 8) Ruc. 9) S

LLETRES BARREJADES



S	O	B	R	A	S	S	A	D	A
C	V	A	C	E	T	U	B	F	R
A	S	N	W	U	N	O	U	S	E
M	Z	C	R	O	P	A	D	G	D
A	M	A	T	A	N	C	E	R	L
I	A	G	U	T	N	O	L	O	A
O	L	A	M	I	T	E	L	A	C
T	L	A	E	I	B	C	S	O	P
B	O	T	I	F	A	R	R	O	T
A	M	B	E	T	U	S	A	Q	E



GOVERN BALEAR

SUBVENCIO ALS PRODUCTORS DE CULTIUS HERBACIS

La CEE ha establert una sèrie d'ajudes als productors dels següents productes herbacis:

- **Cereals:** tots llevat de l'arròs.
- **Proteaginoses:** pèsols, faves, favó, tramussos.
- **Oleaginoses:** soja, colza, nalina, gira-sol
- **Lleguminoses:** llenties, ciurons, veces, erbs.

Per tenir dret a aquesta subvenció és necessari haver sembrat alguns dels cultius indicats abans del 15 de maig i sol.licitar l'ajuda abans del 31 de març.

Els models de sol.licitud poden recollir-se a la Conselleria d'Agricultura i Pesca o a les seves delegacions insulars i comarcals, on podreu emplenar-la.

Conselleria
d'Agricultura i Pesca

La Comunidad Económica Europea subvenciona el cultivo de herbáceos

Entrevista con D. Jaume Darder, director general de producción e industrias agrarias de la Conselleria de Agricultura i Pesca del Govern Balear.

Con el objetivo de ampliar la información adelantada por el Conseller d'Agricultura i Pesca del Govern Balear, Sr. Pedro J. Morey sobre el importante tema de las subvenciones para cultivos herbáceos previstas por la CEE, hemos entrevistado al director general de producción e industrias agrarias de esta Conselleria, Sr. Jaume Darder.



(FOTO ARCHIVO) El Conseller d'Agricultura i Pesca Sr. D. Pere J. Morey

P. Sr. Darder hemos tenido conocimiento de que la CEE subvenciona la siembra de determinados cultivos. ¿Puede decirnos de que cultivos se trata?

R. En principio, están subvencionados los cereales, leguminosas y oleaginosas. Si nos atenemos al tipo de cultivo predominante en las Baleares, veremos que los más beneficiados serán el trigo, la cebada, la avena y el maíz entre los cereales, las habas entre las leguminosas y el girasol entre las oleaginosas. No obstante la lista de cultivos es mucho más amplia, pero el resto de cultivos está poco extendido en las tierras de Baleares.

P. Parece extraño que en una época en la que la CEE padece problemas de excedentes agrícolas, subvencione estos cultivos. ¿Cómo se explica esto?

R. En realidad la subvención de la CEE no tiene por finalidad favorecer la siembra sino compensar a los agricultores la disminución de precios que sufrirán y a su efecto a medio plazo será una disminución de las producciones.

P. Entonces se trata más bien de una defensa de los precios. ¿No es cierto?

R. Mire Vd. La CEE tiene establecidos una serie de precios de intervención, que son

precios a los que se compra a los agricultores los productos cosechados. Lógicamente el precio de mercado siempre será igual o superior al precio de intervención ya que de lo contrario el agricultor vendería a la intervención y no al mercado.

P. ¿Cómo se fijan los precios de intervención?

R. Hasta ahora los precios de intervención fijados eran muy superiores a los del mercado internacional, lo que obligaba a poner barreras arancelarias para que no entraran productos de fuera de la CEE. En estos últimos años la producción en la CEE ha aumentado de tal manera que se han generado excedentes que es necesario exportar, pero dado que existe una diferencia entre los precios de la CEE y los precios del mercado internacional ha sido necesario elaborar unos parámetros para compensar al exportador la diferencia de precios existente. Por otra parte, debido a la gran cantidad de excedentes existentes y que iban aumentando de año en año, ha sido necesario tomar una serie de medidas para contrarrestar esta situación.

P. ¿Qué tipo de medidas se han adoptado?

R. La primera medida ha sido bajar los precios de intervención de modo que en solo 3 años

puedan estar equiparados a los precios internacionales. Dado que estos nuevos precios suponen un descenso en las ventas de los agricultores, descenso por otra parte que la economía de los agricultores no puede permitirse, se han establecido una importante serie de subvenciones.

P. ¿Tendrán estas subvenciones incidencia directa en la cantidad de superficie sembrada y rendimientos obtenidos?

R. Respecto a esto, puedo decirle que con el objetivo de que no aumente la superficie sembrada se ha establecido en cada región un número de hectáreas de superficie de siembra que no pueden sobrepasarse, ya que de lo contrario se aplicarían penalizaciones. Por otra parte si tenemos en cuenta que el agricultor recibirá menos dinero por Kg. de producto producido es lógico pensar que las cosechas por hectárea también disminuirán, máxime cuando ha sido establecido que los distintos productores deberán dejar de cultivar un 15% de la explotación.

P. ¿Qué tipos de subvención se han establecido?

R. Las subvenciones han sido programadas en función de una cantidad por hectárea sembrada. Esta cantidad se establece según el tipo de

SUBVENCIONES CULTIVOS HERBACEOS EN PTAS./ HA.

SECANO	IBIZA PTAS./ HA.	MENORCA PTAS./ HA.	MALLORCA I PTAS./ HA.	MALLORCA II PTAS./ HA.	MALLORCA III PTAS./ HA.	REGADIO	TODA BALEARES PTAS./ HA.
SISTEMA SIMPLIFICADO						SISTEMA SIMPLIFICADO	
Girasol	14.468	14.468	14.468	24.114	40.190	Girasol	75.557
Resto de cultivos	3.737	3.737	3.737	6.228	10.380	Resto de cultivos	19.514
Leguminosas grano	12.455	12.455	12.455	12.455	12.455	Leguminosas grano	12.455
SISTEMA GENERAL						SISTEMA GENERAL	
Cereales	3.737	3.737	3.737	6.338	10.380	Cereales	16.608
Proteaginosas	9.715	9.715	9.715	16.192	26.987	Proteaginosas	43.180
Girasol	17.637	17.637	17.637	29.395	48.992	Girasol	92.105
Otras oleaginosas	11.665	11.665	11.665	19.442	32.408	Otras oleaginosas	60.917
Retirada de cultivo	6.726	6.726	6.726	11.210	18.683	Retirada de cultivo	35.125
Leguminosas grano	12.455	12.455	12.455	12.455	12.455	Leguminosas grano	12.455

Cartes a la Redacció

A la present adjuntam un Manifest del col·lectiu d'alumnes de segon cicle de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears, perquè, si els plau, sigui publicat en la vostra revista.

Davant la sentència del Tribunal Suprem de dia 20/11/92 que obliga a l'ús del terme *valencià* als Estatuts de la Universitat de València, el col·lectiu d'alumnes de segon cicle de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears manifesta:

1.- Que dóna suport al Rector de la Universitat de València en la seva defensa del nom científic-històric de *català* per denominar no tan sols la llengua pròpia del País Valencià, sinó també la de les Illes Balears el Rosselló, l'Alguer i del Principat de Catalunya.

2.- Que la sentència, tot i ésser coherent amb la denominació que consta a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, és una sentència que vulnera els interessos de la comunitat lingüística i contradiu el reconeixement científic general.

3.- Que la denominació de *valencià* a l'Estatut d'Autonomia del País Valencià, el 1982, va ésser fruit d'un pacte polític no basat en una resolució científica.

4.- Que el fet que s'usi la paraula *valencià* per referir-se a la llengua que es parla al País Valencià, no implica que el *valencià* sigui una llengua diferent del *català*, sinó que es tracta de denominacions d'una mateixa llengua històrica, el *català*, les normes ortogràfiques de la qual foren acceptades al País Valencià el 21/12/32 a Castelló.

5.- Que, lamentablement, la interpretació feta pels recorrents als mit-

jans de comunicació no s'ajusta a la sentència, ja que aquesta no es pronuncia sobre la unitat de la llengua catalana, sinó que es refereix tan sols a la nomenclatura que s'ha d'emprar a l'article 20 dels Estatuts de la Universitat de València.

6.- Que la pròpia sentència, al Fonament de Dret novè proclama: *"El fondo del asunto no es académico o lingüístico, y esto bien lo saben las partes enfrentadas en este recurso. El fondo del asunto es político y hay que comenzar por reconocerlo para no perdernos en eufemismos inútiles"*. Igualment, la sentència esmentada, al seu Fonament de Dret onzè proclama: *"Los Profesores Universitarios podrán, en sus clases, ejerciendo su libertad académica, explicar a los alumnos que la lengua valenciana proviene de la lengua catalana, o que es la lengua catalana misma, o que son lenguas distintas, etc. Pero la Universidad, como institución, no puede tener a este respecto más opinión que la impuesta por el Ordenamiento Jurídico."*

7.- Que l'objectiu principal és la

recuperació i l'ús de la llengua pròpia en tots els àmbits i registres, per arribar a una desitjable normalitat lingüística, per a la qual cosa és necessari superar la instrumentalització de la qüestió del nom de la llengua, arribant, fins i tot, a la modificació de l'Estatut d'Autonomia del País Valencià a fi d'adequar el nom allà utilitzat a la pràctica del món universitari i científic nacional i internacional.

8.- Que a títol comparatiu tenim el cas dels Països Llatino-americans, que a les seves Constitucions, quan esmenten la llengua pròpia, s'hi refereixen amb el nom de *castellano* o *español*. Resultaria interessant veure quina seria la reacció si un Tribunal de qualsevol d'aquells països sentenciàs que la seva llengua s'ha d'anomenar cubà, colombià, argentí, etc. en lloc de castellà.



Gracias

" Marratxinet 13-2-93.

Querido grupo de la redacción de la Revista Ariany, el motivo de estas líneas es para agradecerles su atención y generosidad en enviarme tan puntual la interesante revista y con tanta constancia, pues los 20 años que estuve en Italia no me faltó nunca y tenía gran alegría tener noticias de mi Patria y de mi pueblo, también alguna otra hermana mallorquina la leía, en fin para mí era como una visita corta con vosotros "arianyers"... pero ahora que la obediencia me destinó a Mallorca, al pueblo de Marratxinet, sigue llegando puntual y me da gran alegría poder leer tantos hechos históricos del pueblo y muy en particular del amado Párroco Don Martín, que yo conocí, y de verdad fue un verdadero sacerdote y muy generoso, amante de los pobres y cumplidor de su ministerio sacerdotal.

También me alegran las "glosas" hechas con tanto humor y buen ritmo, enhorabuena Juan Frontera y cuantos trabajáis en su Redacción, que Dios os conceda tanta salud y buena voluntad para ir siempre adelante, a pesar de los contratiempos que no faltan nunca.

Un saludo a todos y siempre os recordaré en mis plegarias.

Con tanto afecto os abraza la hermana en Cristo.

Sor Jaimeta Bauzá."

I no ha pogut esser! aquesta és l'expressió que més se sentirà aquests dies, ja que això és lo que ha passat, supòs que tots haureu entès que estic parlant del darrer partit disputat al camp de futbol d'Ariany, només valia la victòria, encara que només fos de un gol, però tal vegada els nervis, o tal vegada la responsabilitat va pesar massa i al final del partit només es va poder empatar, tal vegada era que no ens merixíem es quedar classificats entre els tres primers i anar a jugar la promoció i l'ascens a la categoria de segona, tal vegada no estàvem capacitats per aquest repte, encara que jo crec que sí, a pesar de la jovintud de l'equip, crec que sí podíem afrontar-ho, i que si m'hos ho mereixíem, ja ho crec que sí, un equip que ha rebut durant tota la temporada uns errors arbitrals que ningú s'els explica, un equip que a la seva jornada li expulsaven cinc jugadors i que se quedava en quadre, com es diu vulgarment; que consti que no vull justificar aquestes expulsions, encara que al final s'ha vist que el qui va decidir no va esser l'àrbitre si no el delegat i el president del Mariense, que li varen dir a l'àrbitre els qui havia d'expulsar; després d'això es varen perdre els tres partits següents i encara que els ànims estaven molt decaiguts vàrem continuar lluitant com si no hagués passat res, cal destacar l'esforç que va fer el president, un cop més per trobar jugadors, ja que en aquells moments, tan sols quedaven els justs per poder començar un partit, després d'això es varen aconseguir els esforços oportuns per poder continuar endavant, es varen guanyar els cinc partits següents i s'en va empatar un, precisament dins Campanet, després un altre cop es varen tornar a perdre tres partits, a pesar de tot això s'equip només tenia les mirades posades en guanyar tots els partits que quedaven i quasi es va aconseguir, ja que se va guanyar al Sant Joan per tres gols a dos, després va esser el Port de Pollença el qui va caure per un resultat de quatre gols a dos, a Inca es va aconseguir el resultat més ample a camp contrari, ni més ni manco que un zero a tres al Constància d'Inca, varen esser moltes oportunitats i molts de nervis que es varen resoldre en només quinze minuts que va esser el que va costar fer els tres gols, després de tot això és normal que el darrer partit al camp d'Ariany hi hagués una expectació mai vista, ja que més de mitja hora abans de començar el partit ja eren molts els joves aficionats que amb els tambors i les trompetes intentaven ajudar als jugadors i encalantir un poc l'ambient, ja que el temps era molt fred per estar mans aplegades, a pesar del fred que va fer durant tot el diumenge foren molts els aficionats que es varen donar cita al camp des d'aquí els vull donar les gràcies de part meua i del club, esper que no ens retirin el seu recolzament a pesar d'aquest darrer partit, ja

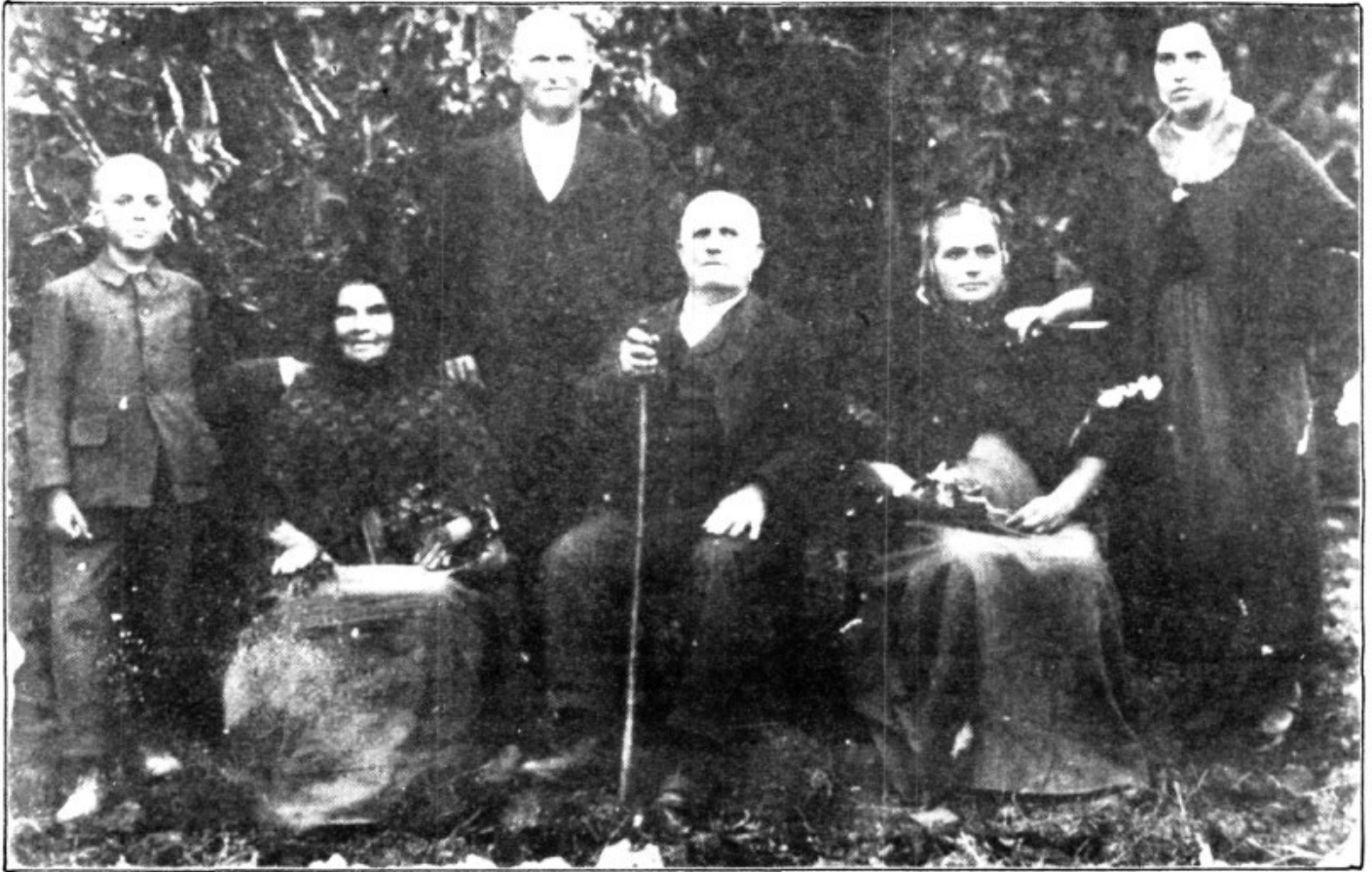
que eren moltes les esperances que tenien tots per poder-nos trobar jugant l'ascens i així ho varen demostrar, només puc dir que me sap molt de greu que passàs lo que va passar, ara després d'aquest empat, que per tots ha estat una derrota, ja que només ens faltava un sol punt, i si encara miram més prim, tres gols, ja que hem quedats empatats a punts el gol average particular també empatat i només el general ha estat superior el Campanet per tres gols; res ara ja no s'hi pot fer res, només pensar que ara ens queda per davant la Copa President, que si bé no és el mateix que la lliga, al menys ens pot ajudar a deixar el lloc d'Ariany on es mereix.

Després d'aquesta trista notícia continuarem, aquest cop amb un esport que si bé no es nou per la gent en general, si ho és per el poble d'Ariany, ja que per una iniciativa de l'APA s'ha fet un equip de mini-bàsket femení d'edats compreses entre els nou anys i els dotze, que són unes bones edats per a començar a practicar un esport, sigui el que sigui, dsprés quan són ja més grans normalment trien un esport o altre però ara en aquestes edats és primordial que ets allots, tant nins com nines, s'els faci practicar algún esport, ja que això els fa fugir d'ambients que tant preocupen a la societat actual, ara passant a la qüestió en sí, estan encara a una època d'aprenentage, ja que com tot esport, necessita un temps d'aprenentage, i que en el cas del bàsket es sol fer més llarg, ja que és un esport bastant complicat, encara que a simple vista no ho sembli, els entrenadors, de moment, són en Joan Guillem i un servidor, que si bé no és lo seu tirar-se flors, crec que esteim fent una bona tasca, ja que com he dit abans, és molt important ajudar als més joves, i amb una paraula "fer poble", que és el que tots volem, així aquesta és una altre sortida a les instal·lacions que tenim al nostre poble, que poc a poc veim que se van acabant, encara que el que se troba a faltar més és es llum a les dues pistes poliesportives i sobretot al camp de futbol, però crec que tot arribarà.

L'altre menció especial, és per els més petits jugadors de futbet del nostre poble, que gràcies a l'ajuda del seu entrenador, en Pep Alzamora, estan aconseguint uns bons resultats, així el darrer partit es va guanyar per el resultat de quatre gols a dos a s'equip del Vilafranca, ara que parlam d'aquest tema del futbet, seria interessant, ara que pràcticament s'ha acabat el futbol gros, fer un torneig de futbet local, des d'aquí m'agradaria dir a la gent que hi estigui d'acord en organitzar un torneig d'aquestes característiques ho fes a sebre a jo o a alguns jugadors de l'Ariany, només vos vull animar a fer esport, que és lo més sà que hi ha.

Adéu amics i fins una altre.

Toneu Bauçà Frontera.



Aquesta fotografia té un gran interès per fer-mos una idea de com anaven vestits fa un grapat d'anys.

D'esquerra a dreta són: Jaume Darder Mestre (Cosari), Jaume Darder Genovart (Cosari), Pràxedes Darder Mestre (Cosari), Pràxedes Genovart i Jaume Darder.

Des d'aquí volem fer una crida a les persones que tinguin fotografies per publicar a n'aquesta secció, i és que si volen les mos facin arribar per poder-les publicar.

Escola

Els allots de l'escola d'Ariany ens han fet arribar un interessantíssim treball damunt "El Pi", aquí en publicam un panell de fragments del mateix.

(-lligurs fragments de poemes referents al pi
EL PI

Digu-me, caminer d'quí és aquest pi
 que han deixat caure al mig del bon camí?

Dona part al batle. Els llenyaters
 podien haver fet que caigués
 dins la veïrada terra.

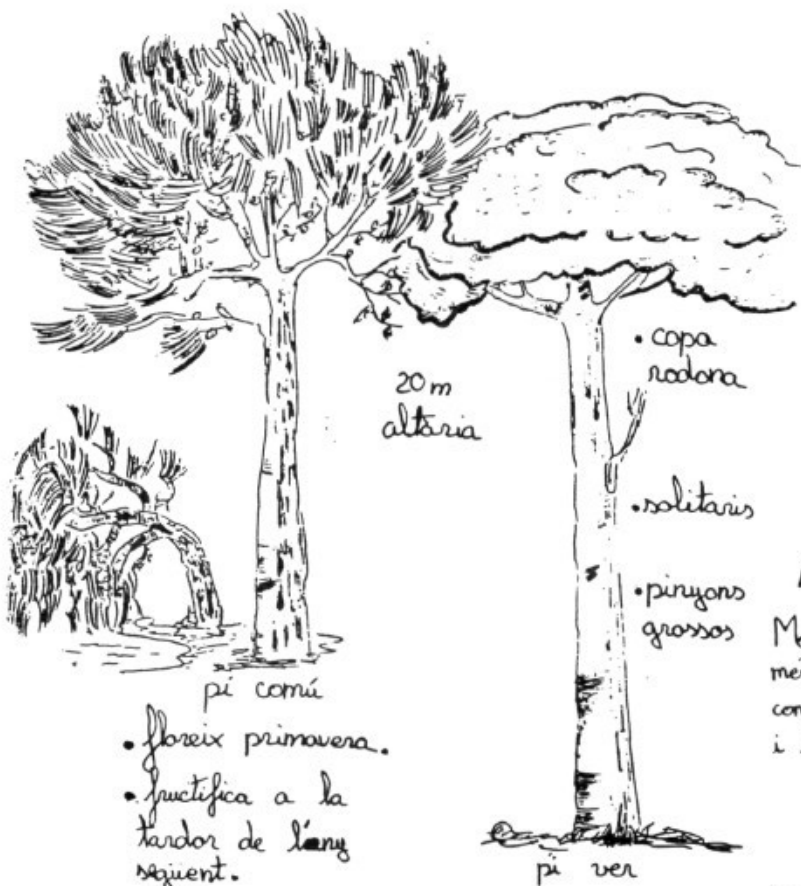
-És que el pi és del Marquès de la Mamorra
 - Ah ... Si el pi és del Marquès de la Mamorra!...

Pere d'Alcantara Penya

EL PI VER

A la terra dels avus i del pare,
 tota ella amb so de pins murmuriera,
 joia del cor i de l'esguard delícia,
 s'aixecava un sol pi de pinya verana
 Alt i ervelt, son vigorós rematge
 el fruit color d'aram tot just traia
 massís, femeny com pury clos d'atleta
 a nostra mà d'infants inalostable.

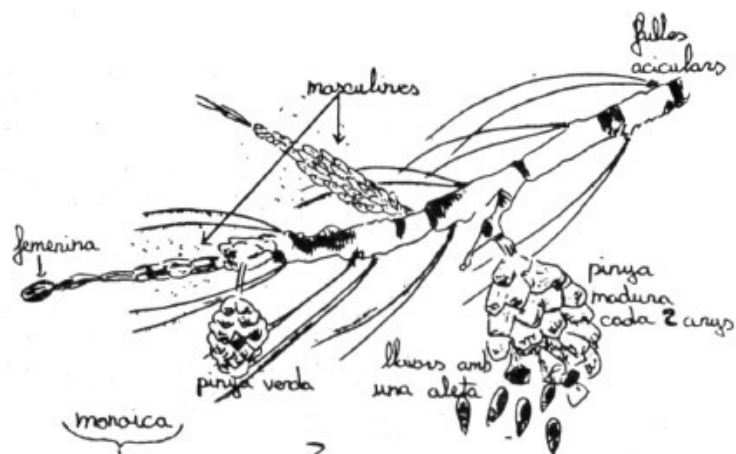
M^o Antonia Salia



- floreix primavera.
- fructifica a la tardor de l'any següent.
- Extensos pinars a Mallorca.
- La soca no és molt bona per a mobles.

El PI - Pinus Halepensis (el més comú)

gimnospermes → coníferes
 gimnos → nuu } llavors que porten pinyes
 spermo → llavor } nucs



flors masculines i flors femenines separades, però en el mateix arbre.

El vent escampa els milions de granets de pol·len a molta distància.
 "Pluja de sofre"

REFRANYS

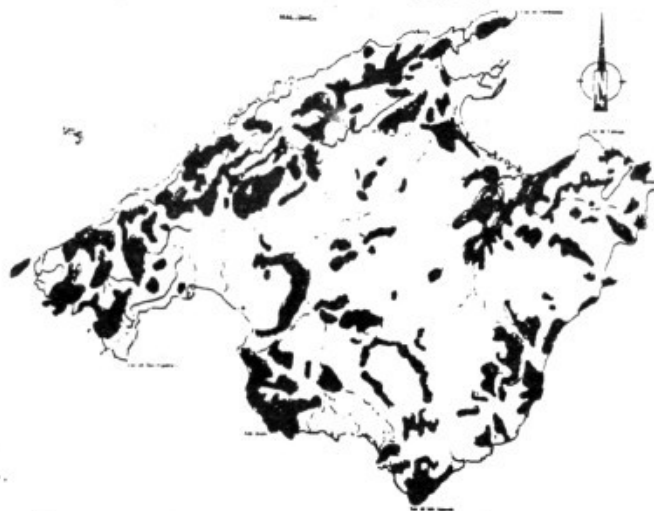
Per Sant Martí, la pinya cau del pi.
 A pi xic, no cal escala.
 Més alt que un pi.
 Més estret que una fulla de pi.
 La botella i el tascó fan el bon serrador

EL PI DE FORMENTOR

Mon cor estima un arbre: més vell que l'olivera
 més poderós que el roure, més verd que el taronger
 conserva de ses fulles l'eterna primavera
 i lluita amb les ventades que tujen la ribera
 com un gegant guerrer.

Miquel Costa i Llobera

Els pinars a Mallorca



De vorera de mar fins a prop de 1000 metres a la muntanya.

Des de temps immemorials ha estat aprofitat.

Amb els pins
 comuen arbusts { La mata, l'arboçera, cipressell, bruc, l'ampúdol, aladern, munta, ginebro, matapòs, encaruga-cabres, ginestra, estepes, argelaga, espargueres.

Serradara → taller o lloc on es serra fusta.
 Serrador → el que té per ofici serrar fusta.
 Serrador → Que és bo de serrar / Restes armicobades de fusta que resten quan s'ha serrat.
 Serrabada → Conjunt de muntanyes en forma de serra.

Resum de l'acte de la sessió ordinària de dia 15 de gener de 1993, a les 21'00 hores el Batle va declarar oberta la sessió, seguint els punts de l'ordre del dia:

*Contractació obra vestidors poliesportiu municipal.

Vist l'escrit trasmes pel CIM que autoritza la contractació de l'obra: "Construcció vestidors poliesportiu municipal" inclosa en el pla d'instal·lacions esportives.

Atès el termini d'execució establerta a la normativa que regeix l'esmentat pla es va acordar per unanimitat dels presents:

- 1.- Aprovar el projecte tècnic redactat pels serveis tècnics del CIM i el pressupost de l'obra que puja a la quantitat de 9.571.100 ptes.
- 2.- Nomenar director de les obres a l'equip tècnic redactor del projecte.
- 3.- Procedir a l'adjudicació de l'obra mitjançant contractació directa per raó d'urgència.

*Decrets de batlia.

Vist els decrets emesos per la Batlia des de la darrera sessió plenària ordinària, el ple es dona per assabentat.

*Pla de millorament de façanes 1993.

Davant la convocatòria realitzada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports per al Pla de millorament de façanes per l'any 1993, s'acordà per unanimitat dels presents:

- 1.- Sol·licitar a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports la inclusió d'aquesta Corporació en el pla.
- 2.- Realitzar un inversió de 3.000.000 ptes finançades de la forma següent:

- Aportació municipal..... 300.000 ptes
- Aportació Conselleria1.800.000 ptes
- Aportació interessats..... 300.000 ptes.

*Precs i preguntes.

Obert el torn de precs i preguntes, pel Batle - President es formularen els següents:

Começa el Batle per informar de l'èxit que s'havia aconseguit l'any passat amb l'organització d'unes matances a Ariany. Considerant que la idea havia de continuar-se, però que no havia d'organitzar-ho l'Ajuntament, si no simplement ajudar a l'organització mitjançant el patrimoni amb una aportació màxima de 100.000 ptes.

Per això, continua exposant el Sr. Batle, s'establiren conversacions amb els organitzadors de l'any passat i es pareix que es podria organitzar a través de l'Associació Cultural Ariany, si bé en aquests moments s'està a l'espera de la contestació, així com a la presentació d'un pressupost.

Prossegueix el Sr. Batle amb la paraula per informar de la presentació per part de la Conselleria d'Hisenda del programa del Pla i la seva repercussió en el terme Municipal d'Ariany.

A continuació pel Sr. Joan Font Rigo es proposà el reformar l'entrada d'accés a la piscina municipal donant-la pel lloc on hi ha les oliveres.

Contesta el Sr. Batle que li agradava la idea, i que s'estudiaria el tema.

En el desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia de

Trobar-nos davant el desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears és un esdeveniment molt notable dins la nostra història política. Al marge del grau d'entusiasme o de crítica que ens inspi-ri el tipus d'estatut de què disposam i del model d'autonomia que hem sabut desenvolupar, allò cert és que ens cal de ser profundament conscients del que ha representat fins a hores d'ara l'autonomia.

Es prou cert que l'actual és la primera vegada que les Illes Balears s'han posat d'acord per tal de viure i con- viure dins el mateix marc d'autonomia política. la de l'any 1931 va resultar un fracàs i mai no arribà a néixer. Però les èpoques d'interdependència política i institucional són prou abundants a les pàgines de la història. Des del temps del Regne de Mallorca fins a la més recent etapa de la Diputació Provincial, de caràcter administratiu, les Illes Balears han co- negut i practicat diferents models de convivència institucional i política, aplegant totes les illes entre sí. Cadascun ha donat millors o pitjors fruits, segons l'època i les circumstàncies històriques. Però la present crec que és la més estimable de totes. Diverses són les raons, que tot seguit resumesc.

Amb caràcter general esmentaré les raons concep- tuals que així m'ho fan veure, com ara el fet de ser la nostra una autonomia basada en la democràcia re- presentativa i plural. També és important l'existèn- cia d'un parlament com a poder legislatiu format per sufragi universal —un valor polític que vull subra- tllar—, i per últim, d'un govern políticament respon- sable davant la cambra.

Aquestes característiques institucionals són de primer ordre, i sens dubte determinen una qualitat política ben notable i que no trobam a cap altre expe- riment d'interrelació a les Illes en altres èpoques històriques. Això és, per tant, privatiu del moment actual.

Ara bé, amb caràcter específic, el sistema polític i autonòmic que tenim ha permès que, per primera ve- gada, les anomenades part forana, ciutat i illes me- nors convisquin políticament sense recels, tot col·laborant obertament en un mateix projecte d'au- togovern i autonomia. La ideologia dels grups polí- tics és el factor que determina els moviments d'opi- nió, però de cap manera la procedència territorial dels representants polítics. En conseqüència, hem superat, a la fi, dins la nostra història, els enfronta- ments territorials.

Des del punt de vista de la història social i de rela- cions humanes, aquest període de deu anys ha de- mostrat que la conveniència és possible a les Illes Balears, sense haver de renunciar a la personalitat de cada illa o de cadascun dels pobles de l'arxipè- lag.

Aquest aspecte el consider tan transcendent que per ell mateix justifica l'experiència autonòmica. Tanmateix, però, també ens ha de donar força per avançar en aquest camí de l'autonomia perquè no ha assolit, ni molt manco, les cotes desitjables.

No cal allargar ara aquest article en relació als dè- ficit estatutaris, però és oportú recordar que no re- nunciam a una millora competencial ni tampoc d'ar- rribar a gaudir d'un model de financiació autonòmi- ca més perfeccionat que l'actual. Al·ludesc al sistema dels concerts econòmics. A més a més, per últim, ens hem d'imposar l'obligació parlamentària d'aconse- guir el reforçament autonòmic i competencial dels consells insulars, que representen el segon esglaó del repartiment del poder autonòmic a les Illes Ba- lears. Això està per fer, i bo serà que comencem per reconèixer-ho com a reptes de resposta pròxima.

EL PRESIDENT DEL PARLAMENT

TEST CULTURAL

Si llegires al passat número la conferència del P. Gaspar Munar damunt els "Goigs a Mallorca", tendràs bo de fer contestar al test d'aquesta vegada, ja que tot anirà a damunt advocacions a sants relacionades a dita conferència.

1) Sabries dir a quin sant s'encomenen els qui tenen mal de coll?

- A Sant Josep
- A Sant Blai
- A Sant Marçal
- A Santa Caterina.

2) I per invocar contra la peste?

- A Sant Antoni
- A Santa Apol·lònia
- A Sant Sebastià
- A Sant Damià.

3) Quan fa llamps i trons, a quin sant o santa resau?

- A Santa Elvira
- A Santa Praxedis
- A Santa Bàrbara
- A Santa Elisabet.

4) Quin sant és l'advocat contra el dolor?

- Sant Bernat
- Sant Bartomeu
- Sant Francesc
- Sant Marçal.

5) A qui resareu perquè us ajudi a trobar coses perdudes?

- A Sant Abdon
- A Sant Alfons
- A Sant Roc
- A Santa Elena.

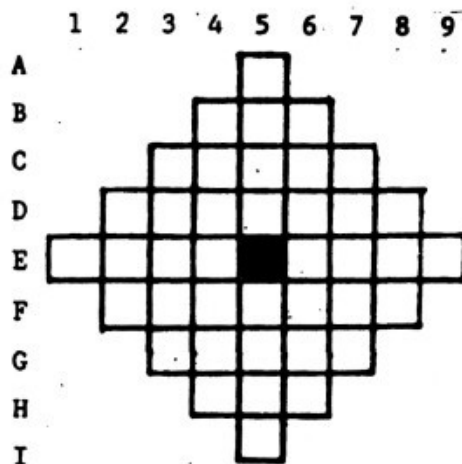
6) I ja que hi són i per acabar, quan tengueu mal de queixal, abans d'anar al dentista i per si al cas, sabeu a qui us heu d'encomanar?

- A Santa Aina
- A Santa Apol·lònia
- A Sant Ramon
- A Santa Llúcia.

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS.- A) Consonant. B) Tercera potència d'un nombre. C) Fer la menjada del vespre. D) Pegar cops amb el cul. E) Bou no castrat, brau. Agregat o conjunt de dos o més nombres, quantitats, objectes. (Rev.) F) Pertanyent o relatiu als països conquerits pels romans. G) Semblant al sèrum H) Filats o xarxa per a pescar o per caçar ocells. I) La primera

VERTICALS.- 1) La mateixa que A. 2) Viscera muscular, situada en els pits de l'home i de molts animals i que és el centre i principal agent de la circulació de la sang. 3) Semblant al suro. 4) Lloc destinat a tenir-hi coloms. 5) Floc de cabells que creixen prop del front, més llargs que els altres i pentinats cap amunt. Extensió que ocupa una superfície. 6) Augmentatiu pejoratiu de baixà. 7) Llinatge existent a Ariany. 8) Ase o somera jove, des que neix fins que assoleix el creixement complet. 9) Consonant.



Trobareu ses solucions dels passatemps a la pàgina 14 d'aquesta revista.

PENSAMENTS

- Estima als demés tal com són. (Phil bosmans)
- Tan sols viu de veres qui mai s'atura. (Kahil Gibran)
- La grandessa d'una persona, es mesura per la seva capacitat en comunicar-se. (Michel Quoist)
- Acomodar-se a la pobresa, és esser ric; som pobres, no per tenir poc, sino per desitjar molt. (Miguel Garcia)
- Si volem millorar la societat fer-la més justa, més toleranta més lliure, més civilitzada, comencem per civilitzar.nos a nosaltres mateixos. (Joan Bonet)

LLETRES BARREJADES

I ja que hem anat de matances, mira si enmig de tanta lletra, pots trobar 10 coses que pots trobar en un dia de matances.

S O B R A S S A D A
C V A C E T U B F R
A S N W U N O U S E
M Z C R O P A D G D
A M A T A N C E R L
I A G U T N O L O A
O L A M I T E L A C
T L A E I B C S O P
B O T I F A R R O T
A M B E T U S A Q E

REFRANYER POPULAR

- Qui dia passa, any empeny.
- Mai plou damunt sa mateixa teulada.
- P'es Febrer, un dia en es sol i un altre en es braser.
- Febrer el curt, si entra dolent pitjor en surt.
- Febrer curt, pitjor que turc.
- Garrover sembrat d'es teu avi i vinya sembrada per tu mateix.
- Qui lluny se'n va a casar, o s'engana o vol enganar.

Biel Tovell

- Uep! com anam?
- I com hem d'anar?, a la "turriburri"!

- Jesús! comences s'any bé!, i ara que et passa?

- I què m'ha de passar?, que si en Felipe no mos puja sa paga, haurem de fer ses llesques ben primes.

- Saps quin "numbo" que havies agafat tú, excursions, dinars, sopars... ja te deia jo que hi havia crisis i tú no me creies.

- No, i no ho pareix!, ell els reis varen venir ben carregats, i a tú que no et dugueren cap jugueta?

- Juguetes!, ara és hora de juguetes!, ja he jugat a bastament, ara toca a n'es joves que van falaguers.

- Pinyeta! tampoc no som tan velles noltros, jo tenc s'esperit ben jove!!!

- S'esperit i qualque cosa més!

- Venga, venga, no pardalegis, què no anares a menjar sobrassada per es foguerons?

- A n'es foguerons! pot pensar si hi vaig anar, allà "t'assocornes" es davants i te congeles ses anques, a jo me va anar ben bé asseguda a sa fogaraya.

- Es que ets més exagerada, tampoc no és tant, no i enguany no feia gens de fred, saps quina festada que hi va haver!!! hi va haver ball de tota casta, jo vaig anar a veure tots es foguerons i vaig acabar sa vetlada a n'es de sa tercera edat.

- I ara que me contes! ja degueres passar gust! perquè tú con tal d'estar per enmig, tot te va bé!

- No m'emprenyis! que no et contaré nes més!

- I sempre estàs en lo mateix, que si ballau, que si feis excursions, que si anau a dinar, no sé com has tonnada, antes pareixies de Son Fonat, i ara sempre estàs enmig.

- No i encara no ho saps tot, perquè vàrem fer un ball de fresses d'aquells que diven de pinyal vermell.

- I què era a Ca ses Monges? perquè vaig veure "lletrenos".

- A ca Ses Monges! no, es nostro era a n'es Local, allà era es que feien es Quintos, i jo que hi vaig anar a guaitar i tot d'una m'ennrosaren bitllets per sa rifa.

- Ah!, com que s'Ajuntament no les va voler donar cap doblen per fer sa festa! i de qualque manera havien de pagar es "gastos" que tenien.

- I ara què me dius?

- O no t'havies temuda tú?, lo que tú només veus lo que t'interessa, quan fan qualque cosa bona no fas sebre tot d'una, ara quan n'esguernen qualcuna no me dius nes.

- Jesús! i si hi ha crisis?

- No me suntis una altre vegada amb sa puta crisis, tenen doblers per lo que valen i per fer una festa per tot es poble no donen ni un "xavo", te dic, te dic... I s'altre dissabte que no hi va haver una gran matança?

- Ah! jo no hi era, no en sé nes?

- No en saps nes?, lo que tú per fer-te sa "sueca" vals un món; a jo me varen dir que hi havia un bon grapat de "pùlitics" de devers Ciutat, i qualcú d'hagué haver de pagar!

- Jo no!!!

- I ho crec bé!!! Saps que en podrien fer de millones i...

- Fan tot lo que ponen i un poc més!

- Un poc més!!! mira quin temps fa que està fet es Camí de Sa Marquesa i encara no hi han posat cap banc per anar-hi a seure, és ben bona que hi tonni haver-hi eleccions i poguem triar un poc més que s'altre vegada, perquè amb una llista tota sola, nos toquen bé es collons!

- No, ara pareix que t'has desgavallada!

- I encara no he acabat, es carrers fan oi de tanta d'erba que hi ha, aviat hi podran pasturar ses cabres.

- Jesús, cadascú que llevi sa que té davant ca seva!

- Això no és això! s'Ajuntament hauria d'esquitxar quant és hora i així ja no en sortiria.

- Ara sunt l'ofici! que no saps que es "pestissides" són dolents per sa capa "d'ossonó", no i ja té un bon forat!

- De pardala, i tú què no en tens de forat?, i endemés no te entesa cap pinyetena panaula, què és això de "pestissides" i de "s'ossonó", cap d'es dos en conec.

- Ai! que ets d'entebanada! me pensava que eres més llesta. Cada dia sunt per es "television" i es diari que hem de conservar sa Terna, perquè si no ...

- Si no ... què?, i noltros quina culpa en tenim?

- Tota!

- Idò així! meom diguem que he de fer?

- Què has de fer? no t'has de posar tanta laca perquè fonada sa capa "d'ossonó", que és un tel que protegeix sa Terna de "los rayos ultravioleta del Sol", ses revistes ho diven així, jo m'ho he après de memòria, i ses piles de "s'arràdio" no s'han de tirar a sa "basura", ses botelles de vidre les has de dur a n'aquella bola venda que hi ha damunt s'aljub, i coses d'aquestes...

- I ara tú què m'has tonnada d'aquestes que se diven "cologistes"?

- Tant com això no!, però jo estim sa naturalesa.

- Au, venga, venga, no me venguis en comedies.

- No, i espera que s'altre dia vaig veure a n'es diari, que han de fer sa depuradona dins es terme d'Ariany.

- Mal les toc peste! ara nos haurem de beure sa merda de tots es pobles des voltant, haviat haurem d'anar amb aquell padas que se posen es metges davant sa boca per operar, de tanta olon que sentirem.

- No serà tant!, es segur que ho posaran en "condicions"

- No ho sé!, ja ho veurem, m'en vaig, que xennant amb tú perdré es "firieleisson".